

# Van twee die Gotti

Uitgave Ambachtelijk Korenolenaarsgilde, Postbus 3086, 3101 BE Schiedam  
SEPTEMBER/OKTOBER 1988 - Nummer 84 - Verschijnt twee-maandelijks



Korenmolen 'De Witte Molen' in Nijmegen vóór de fatale brand.  
Op 17 september a.s. zal de geresatureerde molen er op z'n minst weer zo bij  
staan; de molen wordt dan heropend met alle festiviteiten er omheen.  
Ook zijn wij welkom op de Witte Molen op 26 september, als daar ons jaarlijks  
dagje uit begint.



*Lees over de restauratie-  
tijd van 'De Witte Molen'  
én lees het slot van 'To  
the mills', waar Rob Ba-  
tenburg, Cock den Uyl,  
Jan Kies, Peter Sturken-  
boom en Hans Titulaer 5  
dagen te gast waren bij  
de familie Waterfield.*

# TO THE MILLS

## SLOT

### De "Rolls Royce"

We verlaten de mooie Sibsey Trader Mill en gaan naar Alford, alwaar zich behalve de "Rolls Royce" onder de molens (aldus Chris Wilson van de molen in Over) ook een molenmakerswerkplaats bevindt. Op de werf liggen enkele opgehekt enden, een aantal molenstenen, veel hout en enkele gietijzeren molenonderdelen. In de kleine propvolle werkplaats komen we in gesprek met de molenmaker terwijl hij ons wat oude en nieuwe foto's laat zien van een aantal molens. Op een zolder liggen tientallen gietmallen van allerlei molenonderdelen. Samen met een boekje barstens vol met maten en tekeningen van vele molens vormen deze voor hem de mogelijkheid om een kapot onderdeel te vernieuwen zonder eerst weer naar die molen te moeten gaan. Na wat verhalen over spannende voorvallen en wiek-systemen komt hij met een verhaal over een paar Nederlandse molenbouwers die direkt na de oorlog bij hem in de buurt een molen zouden komen 'verdekken'. Ze waren wel gekomen maar om een of andere reden was het werk niet doorgedaan. Omdat de naam van Van Bussel viel heb ik de heer P. van Bussel eens over deze zaak benaderd. Het bleek dat hij zelf samen met 2 molenmakers, nl. de Gebr. Steyne uit Weert, in 1946 in opdracht van een vereniging voor monumentale gebouwen naar Engeland is gegaan om daar de korenmolen van Burgh le Marsh van Van Bussel-stroomlijneuzen te voorzien. Door misverstanden moest men echter weer onverrichter zake naar huis gaan. Jammer, want de Engelse molens kunnen zo'n wiekenverbetering maar al te goed gebruiken.

### Burgh le Marsh, een 5-wieker

Vervolgens gaan we naar de molen van Alford om te genieten van een heerlijke maaltijd die mevrouw Waterfield in de vorm van een uitgebreide picknick voor ons klaargemaakt heeft. Omdat James en zijn ouders de rest van de dag nog op deze molen blijven malen gaan wij op eigen gelegenheid een tochtje ma-

ken. Dat brengt ons bij de 5-wieker van Burgh le Marsh waarvan het gevlucht met de klok meedraait, dus andersom dan wij gewend zijn. Het is deze molen die in 1946 door de bovengenoemde Nederlanders verbusselt had moeten worden.

De molen bezit 3 steenkoppels op windkracht en 1 koppel dat vroeger met een motor aangedreven kon worden. Hoewel in hoogte gelijk aan de beide vorige molens heeft ze geen galerij. Wat bij ons de luizolder zou zijn, is hier helemaal volgebouwd met ongeveer 1.20 m. hoge vakken, die uitlopen naar de steenkoppels. Ook hier weer een eindeloze luiketting. Bij dit systeem hebben we tot nu toe altijd gezien dat de ketting omhoog komt in een zakkenboks, die in de vorm van een koker met luiluiken op de vloer om het eigenlijke luiluk geplaatst is (zie tekening), waardoor de zakken makkelijk aan te pakken zijn. De neergaande kant van de ketting gaat hierbij door een nauwe koker omhoog.

Boven in de kap is het weer een en al olie en vet a.g.v. veelvuldig smeren van de kammen van het bovenwiel. Twee enthousiaste vrijwillige molenaars bemalen de molen wekelijks.

### Eindelijk horen en zien malen

Na een kijkje genomen te hebben aan de Engelse kust gaan we weer terug naar de molen van Alford. Nu kunnen we eindelijk eens een Engelse molen zien en horen malen met een redelijke wind. De grote overbrenging van wiekenkruis naar stenen valt direkt op. De mooie regulator doet zijn werk goed en

de stenen leveren een prima meel. Dat Chris Wilson deze molen de "Rolls Royce" onder de molens noemt kunnen we ons nu goed voorstellen: het gangwerk loopt echt fantastisch rustig. Lange tijd hebben we op de steenzolder staan kijken en luisteren naar het gangwerk, de aanslag van het schoentje en de malende stenen.

Gezien de wind die er staat, valt ons de produktie wel erg tegen. De 5-wieker heeft klepjes van zeildoek zoals dat bij de eerste toepassing van zelfzwiching het geval was. Deze klepjes gaan naar ons idee wat te vroeg open, waardoor de molen zijn lekkere gang niet lang genoeg houdt en dan weer teveel nalaat of zelfs geheel stil komt te staan, terwijl er eigenlijk nog genoeg wind staat. Het systeem reageert volgens ons te veel op de winddruk in plaats van op de centrifugale krachten van het draaiende wiekenkruis. Het lijkt erop, dat de Engelsen met hun zelfzwiching meer aandacht besteed hebben aan gemak en veiligheid dan aan capaciteitsvergroting door middel van bijvoorbeeld wiekverbeteringen.

Laten we nog eens het binnenste van de molen bekijken. Op de begane grond staat een maalstoel zoals wij ze ook kennen die op de typisch Engelse manier, namelijk via een buitenpoelie, aangedreven kunnen worden. Het luiwerk is weer uitgevoerd met een rondgaande zware ketting en de "luizolder" bestaat weer geheel uit op de vloer getimmerde voorraadkaren. De reguleur is hier een ware duizendpoot. Zie je wel vaker dat hij twee of drie steenkoppels bedient, hier zijn het er maar liefst vier. Daarbij komt echter ook nog dat hij twee builen en een reiniger kan bedienen. Dus welgeteld heeft hij een 7-voudige bedieningsfunctie.

Na 3½ dag stilstaande molens merk je toch wel, dat hoe interessant het allemaal ook is, we het draaien/malen van een molen toch wel gemist hebben. Nadat de "fish and chips" ons goed gesmaakt hebben gaan we weer zuidwaarts naar Bardwell.

### Onze laatste dag

Op onze laatste dag (zondag) zijn we naar Boston gereden, om de nieuwe aanwinst van de familie Waterfield te bekijken. Tijdens ons verblijf krijgt namelijk de koop van deze molen zijn beslag. De vreugde is groot omdat men veel zin heeft om met de grotere molen, die meer mogelijkheden biedt dan hun grondzeiler in Bardwell, aan de slag te gaan. Het is inderdaad een forse molen met 5 wieken die, hoewel in de stad gelegen, nog goed op de wind staat. De moed zinkt ons toch wel enigszins in de schoenen, als we het complex bestaan-



de uit de molen, woonhuis, pakhuis en talloze bijgebouwen die al verschillende bestemmingen gehad hebben, goed bekeken hebben. Hier moet toch nog wel heel veel gebeuren, voordat er een werkbare situatie ontstaat. De Waterfields zijn echter vol enthousiasme, en gezien wat ze in Bardwell gepresteerd hebben, is hen deze molen ook wel toevertrouwd. Vrij snel na ons vertrek zijn ze er al gaan wonen en hebben een begin gemaakt met het opknappen van het complex. De molen in Bardwell hebben ze verkocht en dat wordt, naar later blijkt, de molen noodlottig. Bij een fikse storm in het najaar van 1987 heeft de molen

namelijk de wind van achteren gekregen. terwijl de nieuwe eigenaren angstig hun huis in vluchtten, is de molen flink aan de haal gegaan totdat uiteindelijk het hele wiekenkruis naar beneden kwam. Jammer van deze zo mooi en compleet gerestaureerde molen, die enkele jaren de enige commercieel draaiende molen in de verre omtrek was.

*Daarmee ben ik gekomen aan het eind van onze 5-daagse tocht langs Engelse molens. Een tocht, die we eigenlijk met meer collega's gemaakt zouden hebben, maar die er echter door omstandigheden op hun eigen molen van af moesten zien. Dat is helaas een reali-*

*teit, die het vaak verhindert om bij collega's in binnen- of buitenland te gaan kijken. Wij zijn in ieder geval wel blij dat we het gedaan hebben. We hebben zoveel andere konstrukties of systemen gezien die je aan het denken zetten en die je vroeg of laat misschien zelf nog eens van pas kunnen komen bij het oplossen van een probleem op je eigen molen. Ieder land of streek heeft toch zo zijn eigen tradities en ontwikkelingen doorgemaakt. Voor iedere vakmolenaar, maar ook zeker voor iedere molenaar, is een molentocht door Engeland zonder meer een verrijking van kennis.*

Hans Titulaer

## HEROPENING VAN KORENMOLEN 'De Witte Molen' in Nijmegen

### Molenmarkten...

### Oogstfeesten...

De oogst zit er alweer op.

Op verschillende plekken in het land worden in september oogstfeesten georganiseerd. En er is natuurlijk geen betere plek om zo'n feest of markt te laten plaatsvinden dan bij een korenmolen.

Zo ook in Wageningen rondom korenmolen De Vlijt. Daar zal een vooraf gekozen korenprinses het oogstfeest c.q. molenmarkt openen. Rond de molen wordt natuurlijk gedorst, met vlegels en een dorsmachine.

Er wordt gedemonstreerd hoe men op ouderwetse wijze met roggestro allerlei bewerkingen kan doen.

En onder de molen vinden de Nationale Kampioenschappen Vlegelhangen plaats. Dit alles op zaterdag 10 september.

In Gouda, rondom korenmolen De Roode Leeuw, zal ook in september het jaarlijkse oogstfeest plaatsvinden, op zaterdag 17 september. Een 1/4 bunder aan korenschoven zal per oud zeilschip weer naar Gouda varen, waar het met een grootse dorsinstallatie gedorst wordt.

Een twintigtal oude zeilschepen zal daar het oogstfeest omlijsten, waarbij de publiekstrekker een, uit 1925 afkomstige, 10 ton zware stoomwals zal zijn. En de wals, komende uit het Belgische plaatsje As, heet... De Rode Leeuw...



### Vraag en Aanbod

Te koop gevraagd: zakkenzuiger.  
M. Koop, Molen De Roode Leeuw,  
Gouda. Tel. 01820-22041.

### Saskia Cornelia

Wederom is in Schiedam het jonge molenaarsgezin van Cock den Uyl en Adrie Zoutendijk uitgebreid met Saskia, zusje van Matthijs. Saskia werd geboren op 26 juni.  
Veel geluk toegewenst.

Op 17 september a.s. zal De Witte Molen te Nijmegen weer feestelijk in gebruik genomen worden.

Deze molen brandde in de nacht van 4 op 5 november 1981 bijna volledig uit, waarschijnlijk ten gevolge van laswerkzaamheden, die er die dag daarvoor verricht waren.

Het toen nog jonge molenaarsbedrijf, bestaande uit Wim Thönissen, Hans Titulaer en Peter Sturkenboom, werd van de ene dag op de andere op een achterstand van jaren gezet. Dankzij de inzet van molenaars Jochijms en Voet kon het bedrijf voortgezet worden.

### Onvoorstelbaar geweldig

Op de Zuidmolen van de fam. Jochijms werd de eerste maanden na de brand de produktie gemalen, waardoor de bakkers verzekerd waren van een ononderbroken levering. Zo'n direkte opvang na een dergelijke calamiteit is onvoorstelbaar geweldig; de belangeloze medewerking en de grote gastvrijheid van de fam. Jochijms heeft bij de molenaars een onuitwisbare indruk achtergelaten. Eenzelfde steun werd ondervonden van molenaar Voet, die zijn molen De Raaf te Ravenstein ter vergoeding van de gemaakte kosten ter beschikking stelde van het gedupeerde molenaarsbedrijf. Veel langer dan gedacht hebben de molenaars van De Witte Molen gebruik moeten maken van de gastvrijheid van de fam. Voet, die hen altijd zo royaal werd aangeboden.

### Langdurige vertraging

Doordat molenmaker Coppes de gemaakte werkafspraken niet na kon komen, werd de restauratie met een jaar vertraagd, zodat eerst midden '86 de

wieken weer rond konden wentelen. Vanaf dat moment heeft Hans Titulaer als ware hij volleerd molenmaker, in een jaar tijd de benodigde voorzieningen als silo's, bovenkaren, jacobsladder, mengketels enz. aangebracht om ook werkelijk bedrijfsmatig te kunnen werken op de molen.

Want ondertussen was de omzet gegroeid van 2½ ton per week tijdens de brand, naar 7 ton op het moment van verhuizen. Peter Sturkenboom verzorgde in die tijd in z'n eentje de produktie, terwijl Wim Thönissen al eerder, in 1984, een eigen bedrijf had opgezet op de Joannusmolen te Heumen.

### 6 jaar omzwervingen

Eind mei 1987 werd voor het eerst weer de gehele produktie gemalen op de Witte Molen. Er was een einde gekomen aan 6 jaar van omzwervingen, eindelijk kon weer gemalen worden met de eigen molen, die tegelijk door de geheel nieuwe inrichting nog zo onvertrouwd was.

### Een korenmolen is geen koelkast

Het heeft een aanzienlijke tijd geduurd voor alle kinderziekten overwonnen waren, wat dat betreft is ook een haast volledig nieuwe molen niet te vergelijken met fabrieksmatige produkten als geluidsapparatuur of wasmachines of koelkasten. Mag daar het eerste jaar (jaren) niets aan mankeren, een nieuwe molen heeft vaak zoveel kinderziektes, dat van een soepele bedrijfsvoering geen sprake kan zijn.

### Heropening

Nu de Witte Molen grotendeels naar tevredenheid funktioneert, is de tijd gekomen voor een officiële heropening, vonden de molenaars.

Deze zal worden verricht door de zoon van de vroegere molenaar, de heer G.A. Jansen. Onder de molen zal een tweetal Nijmeegse biologische bakkerijen laten zien wat er op het gebied van kleinbrood en gebak allemaal mogelijk is.

Rondom de molen zullen enkele kraampjes staan, waarin bevriende alternatieve bedrijven een kijkje in hun 'keuken' zullen geven.

Het stadsorgel De Korsikaan zal het plaatje nog Hollandser maken dan het al is. Ook wordt aan de dorstige mens gedacht; mocht het meelstof de keel wat droog gemaakt hebben, koffie of bier (van brouwerij De Raaf) staan klaar om deze weer te smeren. Mocht u niet in de gelegenheid zijn de molen tijdens deze open dag te bezoeken, dan kan dit altijd nog op 26 september, wanneer het Dagje Uit begint met een bezoek aan deze molen.

De redactie.

**Molenaar Wim van Krieken van molen 'De Windhond' in Woerden schreef het bestuur van ons Gilde een brief die wij, met zijn toestemming, hieronder onverkort afdrukken.**

**De reden van het afdrukken van deze brief is, dat het bestuur denkt dat de gedachtengang van Wim van Krieken bij veel meer (vrijwillig) molenaars leeft. We hopen dat met bijgevoegde redactie van Hans Dobbe op de brief van Wim van Krieken er meer duidelijkheid wordt geschapen m.b.t. de toekomstvisie van het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde over het steeds meer in bedrijf komen van korenmolens.**

*Geacht bestuur,*

*Als trouwe lezer van uw blad 'Van Haver Tot Gort' moet mij toch wat van het hart. Op blz. 2 (van het laatste nummer) lees ik de toekomstvisie van Hans Dobbe: dat het belangrijk is om vat te krijgen op het overal maar in bedrijf stellen van gerestaureerde korenmolens.*

*Ook in het verslag in 'De Molenaar' heb ik daar al over gelezen.*

*Ik vind dat een merkwaardig standpunt, ik heb juist altijd gedacht dat dát juist één van de doelstellingen van het A.K.G. was, om molens te laten malen.*

*Die korenmolens die er nu nog zijn hebben toch oorspronkelijk allemaal ook voor de bakkers gemalen?*

*Nu het molenbestand flink uitgedund is, en van de overgebleven molens ook velen slecht ingericht zijn of niet compleet of slecht te wind, zal het met die concurrentie wel meevallen.*

*Om een voorbeeld te noemen: De Windlust in Wassenaar maalt nu op bescheiden schaal ook voor de plaatselijke bakkers. Als ik het goed begrijp zijn jullie daar tegen en zou bijvoorbeeld De Vrijheid in Schiedam daar dan moeten leveren?*

*Of de nieuwe molen De Put te Leiden, zou die dan maar voor de prins moeten draaien omdat De Vrijheid daar levert? Ik denk dat als iedere molenaar zich tot z'n EIGEN PLAATS bepaalt er geen problemen zijn.*

*Zelf maal ik hier in Woerden voor de bakkers van Woerden en omstreken. Voorheen leverde De Rijn en Son hier een paar zakjes, de produktie is daar toen gestopt. Nu het van de plaatselijke molen komt, spreekt het de bakkers en de klanten veel meer aan. Deze molen heeft gewoon altijd gemalen; Hoogendoorn heeft tot op 88-jarige leeftijd z'n best gedaan.*

*Nu de molen dus weer gerestaureerd is zou hij volgens jullie visie voor de prins moeten gaan draaien en zou een molen uit ..... de plaatselijke bakker van meel moeten voorzien. Dan vraag ik mij toch echt af waarom de molen uit ..... wel mag malen en de andere niet.*

*Met welk recht mag De Vrijheid dan bijvoorbeeld tot in Leiden leveren en zou een andere molen niet eens voor DE EIGEN PLAATS mogen malen. Dat gaat mij een beetje te ver, dan vraag ik mij toch af wat voor molenliefhebbers jullie zijn, alleen zolang er een flinke boterham aan te verdienen valt?*

*Als die 25 aangesloten molens maar malen, kunnen al die andere molens van jullie zeker wel omwaaien. Misschien heb ik het verkeerd begrepen, dat hoop ik maar.*

*Vriendelijke molengroeten,  
Wim van Krieken*

Beste Wim van Krieken,

Als verantwoordelijke voor de inhoud van mijn afscheidsspeech, wil ik gaarne reageren op je brief van 8 juli '88.

Inderdaad signaleert het A.K.G. voor de directe toekomst mogelijke problemen tussen korenmolens onderling in bepaalde gebieden, indien veel meer molens volledig of min of meer volledig weer in bedrijf genomen worden.

Jij denkt dat het met de concurrentie wel mee zal vallen; wij signaleren juist tekenen daarvan.

Hopelijk zal onderstaande ons standpunt enigszins verduidelijken.

M.b.t. deze discussie is het van belang om nogmaals kenbaar te maken dat er een duidelijk verschil wordt gezien bij het bestuur van het A.K.G. tussen twee soorten malende molens.

Ten eerste: de (gemeentelijke) korenmolen wordt na restauratie opgeleverd met een paar koppels stenen op de wind en bijvoorbeeld een luiwerk. Met zo'n korenmolen is het mogelijk een bepaalde hoeveelheid meel van een beperkt assortiment te leveren aan plaatselijke bakkers. De molenaar doet dit (gedeelte) vrijwillig of als part-timer.

Ten tweede: de gerestaureerde korenmolen, die direct of met een vastgelegd meerjarenplan compleet wordt ingericht met silo's, mengketels, uitzeefapparatuur, elevatoren, maalstoel etc... Waarbij het noodzakelijk wordt om een flinke meelomzet te creëren, daar de grote bedrijfsinvesteringen en het molenaarsloon dit vereisen.

Als een vrijwillig molenaar zijn molen goed voor elkaar heeft en een goed molenprodukt kan fabriceren (en die voorbeelden zijn er legio), en er zijn goede contacten met de plaatselijke bakker, dan is dat toch prima. En dat hoeft beslist niet te botsen met een (grotere), voor de regio, malende beroeps-korenmolens.

Bijvoorbeeld: korenmolen De Vrijheid in Schiedam is 'geadopteerd' door een regionale groep van bakkers die zijn aangesloten bij het landelijk Gilde van Echte Bakkers. Korenmolen 'De Vrijheid' levert alléén aan Echte Bakkers in een regio waar ook Wassenaar en Leiden toe behoren. Korenmolen De Vrijheid is zeer compleet ingericht en kan die groep bakkers een uitgebreid assortiment leveren.

Er is één Echte Bakker in Wassenaar en daar levert De Vrijheid die speciale (molen)meelsoorten die de plaatselijke korenmolens De Windlust toch niet kan maken. Korenmolen De Windlust levert aan diezelfde Echte Bakker het volkorenmeel, en dat is dus een prima combinatie.

Daarbij is het ook een feit dat molen De Vrijheid alléén aan Echte Bakkers mag leveren, wat inhoudt dat De Windlust alle mogelijkheden heeft (en ik weet dat dat ook benut wordt) om aan alle andere bakkers in het dorp te leveren.

Wim, de verhouding Schiedam-Wassenaar is dus anders dan jij dacht, en dit kan natuurlijk ook gelden voor de (toekomst van de) Put in Leiden.

Het voor de plaatselijke bakker malen kan dus een prima zaak zijn, mits de (vrijwillig) molenaar een goed produkt levert, en goed gemotiveerd de verantwoording van geregelde leveringen realiseert, en naleeft.

In die zin staat het A.K.G. nog achter hun principe dat elke korenmolen moet kunnen malen. Het is dus sowieso onzin dat wij zouden vinden dat de huidige molenaarsbedrijven mogen doormalen en dat de rest maar mag omzwaaien, zoals jij schrijft.

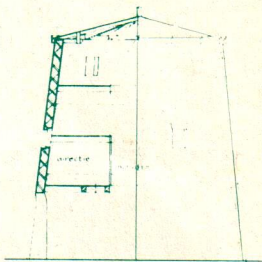
Wim, wat ik in mijn speech heb proberen naar voren te brengen wil ik via het volgende voorbeeld verduidelijken:

Jij maalt in Woerden voor de plaatselijke bakkers. Op dit moment wordt de korenmolen in Montfoort gerestaureerd. Stel dat een zeer enthousiaste gemeente Montfoort of een groep enthousiastelingen via een stichting deze molen met flinke investeringen compleet gaat inrichten, zonder de consequenties van het afzetgebied te overzien, dan zou jij in Woerden wel eens bakkers kunnen verliezen. Ik mag aannemen dat jij dat niet op prijs stelt.

Jij stelt dat als elke molen voor de plaatselijke bakkers maalt er geen problemen hoeven te zijn, echter een full-time beroepsmolenaar met een goed ingerichte molen kan niet alleen bestaan van de plaatselijke bakkers en moet het dus verder weg zoeken. Met een uitgebreid assortiment kan zo'n molen in Montfoort dan ook echt een probleem voor jou gaan worden.

Wat wij, van het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde, dan ook proberen is grip te krijgen op dit soort situaties, door in het allerprilste begin van een restauratie, via een gecoördineerd vestigingsbeleid, monumentenzorg en be-

## Schiedam herbouwt



### De Palmboom

Schiedam bezit hoogst waarschijnlijk 's werelds hoogste molens, nu nog 4 in getal.

En het ziet er helemaal naar uit dat dit er 5 gaan worden.

Met een gigantische publicitaire campagne probeert Schiedam de gelden bij elkaar te krijgen.

Monumentenzorg, het Rijk dus, draagt alleen bij aan de restauratie van de stomp, omdat die op de monumentenlijst staat.

Daarnaast komt er van de Provincie Zuid-Holland, die zijn molens koestert, een fors bedrag.

Maar met name de gemeente Schiedam, eigenaar van De Palmboom, blaast fors in de bus met een subsidie van vijf ton. Uit de opbrengst van de ambachtelijke distilleerderij 'De Tweelingh' kan jaarlijks ook een aardig bedrag tegemoet gezien worden. Zeker enige tienduizenden gulden.

Het Schiedamse 'De Groot Fonds' is ook een belangrijke geldgever. De garantie kwam dat dit particuliere fonds de helft van wat de gemeente in de restauratie steekt op tafel zal leggen. Snel uitgerekend dus 2,5 ton. Inmiddels zijn ook allerlei andere landelijke fondsen benaderd.

Het Schiedamse bedrijfsleven heeft het afgelopen jaar al zo'n slordige 115.000 gulden voor De Palmboom op tafel gelegd. Maar de Schiedamse bevolking weert zich ook uitstekend. Met name via de verkoop van de aktie-artikelen is al ruim 20.000 gulden bijeengebracht. Maar de grote klapper moet de steentjesaktie worden.

Daarmee kan men letterlijk een steentje bijdragen. Met de aankoop van een ijsselsteentje met eigen naam (of een variatie daarop), voor het bedrag van f 100,-, is men voor eeuwig vastgelegd in de romp van De Palmboom. De naam wordt namelijk zorgvuldig in het ijsselsteentje gegraveerd. Voor meer informatie kun je terecht bij J. Gunneweg in Schiedam. Tel.: 010-4261291.



draagt elke rijntak altijd. Wordt een stelbout een slag aangedraaid, dan drukt die bout ter plekke de rijntak in de steen en komt de loper dus iets omhoog.

De stelbouten bijvoorbeeld een halve slag terug draaien betekent de steen weer iets laten zakken over de rijntak. Door zo te 'spelen' met deze stelbouten bij een nauwelijks uitgelichte steen, bij voorkeur langzaam draaiend en uiteraard ook aandacht gevend aan de afwijkingen die door de taatspot/kussenblok worden veroorzaakt, kon een mooi afgestelde loper worden verkregen.

## Weer afwijkingen

Door allerlei factoren kunnen na kortere of langere tijd weer afwijkingen ontstaan:

- door het 'zetten' van de rijntak in de steen, op de bolspil, de pasbalk.
- door buiging, vering van de zolder.
- door op een andere windrichting te malen.

Het verdient de voorkeur om bij het uitloden van de steenspil, bolspil etc. de molen op het westen te zetten, als zijnde de meest voorkomende windrichting.

Door bijvoorbeeld vering in het achtkant kunnen evenwel bij een oostenwind onregelmatigheden ontstaan in de afstelling van een steen. Zonodig haalt men de kuip er even af en stelt de steen wat bij, veel werk is het niet.

Bij het loshalen van de steen dient men er zeer op bedacht te zijn dat de rijntak niet loslaat bij het uitslaan van de bolspil. Het gebruik van de rijntak is aan te raden, maar men moet altijd na het dichtleggen de steen weer controleren op goed strijken.

A. Pandsel

---

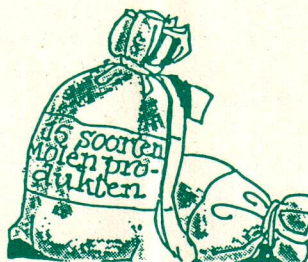
**Het Agrarisch Dagblad publiceert 30 juni j.l. een artikel met de volgende titel:**

## **Meel- en broodoorlog dreigt in bakkerijsector.**

**Hieronder een iets ingekorte versie van het artikel.**

*Tussen de vijftien en twintig procent van het meel en bloem dat in Nederland — hoofdzakelijk als brood — wordt geconsumeerd komt van buitenlandse maalderijen. Directeur Th. Schrijvers*

*van de coöperatieve inkooporganisatie Beko Nederland voorziet een meel- en uiteindelijk een broodoorlog als deze trend zich doorzet.*



*Vooraf maalderijen in West-Duitsland en België blijken goedkoper te kunnen leveren dan hun Nederlandse collega's. Beko Nederland, die als overkoepelende organisatie via zes coöperatieve inkoopverenigingen aan ongeveer 2.400 bakkers grondstoffen levert, betreft momenteel nog de meel- en bloemvoorraden van uitsluitend Nederlandse maalderijen.*

*Als het rechtstreeks kopen van meel in het buitenland door individuele bakkers grotere vormen aanneemt, staat Beko volgens Schrijvers niets anders te doen dan voor die bakkers centraal in het buitenland te gaan innemen, hetgeen voordeel op voordeel oplevert.*

*Schrijvers vindt dit echter een ongewenste situatie. Het buitenlandse meel voldoet naar zijn mening weliswaar aan de eisen die de consument hier aan het brood stelt, maar de kwaliteit zou lager zijn. Hij vreest dat de Nederlandse maalderijen vervolgens ook meel van mindere kwaliteit gaan leveren om te kunnen blijven concurreren.*

*Schrijvers voorziet als vervolg hierop een nieuwe broodoorlog, zeker als volgend jaar de verlenging van de minimumbroodprijs niet doorgaat, zoals de verwachting is.*

### **Prijzdaling**

*Volgens de Beko-directeur kunnen de bakkers meel en bloem in het buitenland momenteel kopen voor prijzen die tussen de tien en vijftien gulden per honderd kilogram lager liggen dan in Nederland. Rond het bekend worden van de nieuwe oogst in september zullen volgens Schrijvers belangrijke beslissingen vallen.*

*Er wordt een meelprijzdaling van negen gulden per honderd kilogram verwacht en de grote vraag is of de Nederlandse maalderijen die korting willen doorberekenen aan de bakkers of wellicht nog verder willen gaan om de meelimport te beteugelen.*

*Schrijvers: "Het is de grote vraag wat de maalderijen gaan doen. Kijk, voor vijf gulden zullen de bakkers niet naar*

*het buitenland gaan, maar bij kortingsbedragen van tien tot vijftien gulden wordt dat anders."*

*Als belangenbehartiger van de Nederlandse ambachtelijke bakkerijen vecht Schrijvers tegen het uitbreken van een nieuwe broodoorlog, waar volgens hem niemand bij gebaat is, ook de consument niet. Om meerdere redenen wil hij het liefst de meel van Nederlandse maalderijen blijven betrekken. "De Nederlandse maalindustrie levert niet alleen meel en bloem, maar ook een flinke dosis kennis en begeleiding. Verder is het van belang dat ze een constant goede kwaliteit leveren."*

*De Nederlandse ambachtelijke bakkers hebben het momenteel niet gemakkelijk. Het broodverbruik is de afgelopen jaren drastisch gedaald. Een grote concurrent is de zogeheten kant-en-klaarmaaltijd geworden. Verder heeft onderzoek uitgewezen dat de zelfstandige bakker een flink marktaandeel moet afstaan ten gunste van de supermarkt. In Nederland zijn nog circa 3.600 zelfstandige broodbakkers. In 1968 waren dat er nog ruim 6.200.*

*Aldus een verslaggever van het Agrarisch Dagblad.*

*Uit bovenstaand artikel blijkt duidelijk dat de Nederlandse maalindustrie steeds meer moet vechten voor het behoud van z'n omzet.*

*Dat geldt natuurlijk ook voor ons, groep van ambachtelijke beroepsmolenaars.*

*Om sterk te staan ten opzichte van de (buitenlandse) concurrent is het werkelijk essentieel, dat wij als hechte groep molenaars de toekomst in gaan.*

*Geen prijsconcurrentie onderling, maar het gezamenlijk ontwikkelen van acties, nieuwe meelsoorten e.d.*

*Echt collega-molenaars, knoop het in je oren: Als de tendens zich voortzet, dat onze onderlinge gesignaleerde concurrentie waarlijk doorzet, dan zal er in 1992, als de Europese grenzen geopend zijn, een sanering plaatsvinden binnen de maalderijen, die ook óns hard kan treffen.*

*Sta open voor prijs-overleg. Bezoek de WOEB-middagen. Bezoek de studie-middagen. Ga bij je collega's op bezoek. Doe het!*

Marcel Koop

## 'De Molenaar'

Het windeke waait,  
het molentje draait,  
de boeren zij brengen hun graan;  
door stormen en wind,  
gaan wieken gezwind,  
zij hebben hun taak weer verstaan.

De molenwiek draait,  
nu 't windeke waait,  
de molenaar is in de weer;  
hij vindt zijn bestaan,  
in het malen van graan  
en vult er de zakken steeds meer.

Bij storm en wind,  
is God er zijn vrind,  
hij weet zich afhank'lijk en kleên;  
in 't molenaarshuis,  
voelt hij er zich thuis,  
leeft met de natuur om zich heen.

Zwaai wieken maar voort,  
nog lang ongestoord,  
je steunen klinkt ver in het rond;  
het smetteloos meel,  
dat blijve je deel,  
sluit samen een eind'loos verbond.

Louwina Brokke-Boomsma,  
Bloemendaal

Gepubliceerd in De Molenaar,  
22 december 1976, nummer 51.

A.P.

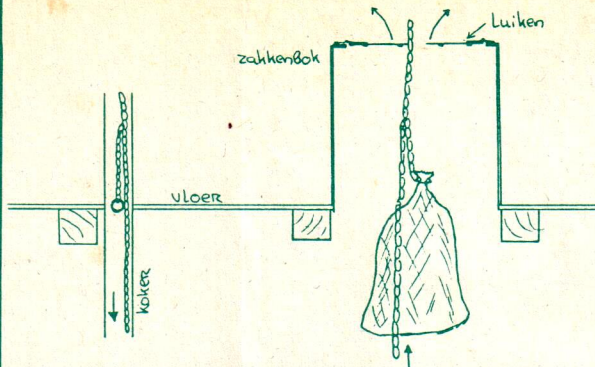
## PAPIEREN ZAKKEN

voor ambachtelijk  
gemalen granen  
uit voorraad leverbaar:  
afm. 50 x 90 cm.,  
onbedrukt.

Sterk concurrerende  
prijzen voor het maken  
van zakken volgens uw  
opgave van afmeting en  
druk.



Handelonder-  
neming  
M. de Cort B.V.  
Beneluxstraat 10  
5061 KE  
OISTERWIJK  
Telefoon:  
04242-83125



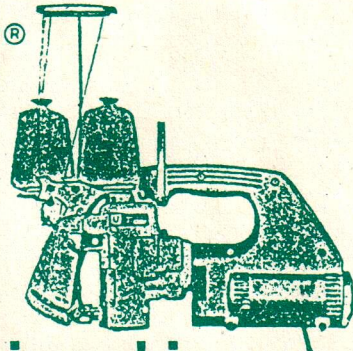
## Kopij

Kopij voor het volgende  
nummer inleveren vóór  
1 oktober bij:  
Jan Houdijk  
Beukendreef 6  
4631 SG Hoogerheide

De eindeloze luiketting;  
beschreven in het slot van  
'To the mills' op pag. 2.

## Union Special®

Fa. DENA  
Postbus 209  
8250 AE Dronten  
Tel. (03211) 13 11



## zakkennaaimachines onderdelen en garens

Vele soorten hardhout o.a.

## AZIJNHOUT GROENHART POKHOUT

AMSTERDAMSCH  
FIJNHOUTHANDEL  
Minervahavenweg 14  
1013 AR Amsterdam  
tel. 020-828079

Voor meelzakken  
en zakband  
naar

## Van Randeraad's Zakkenhandel

Zuidzijde 118 a  
2411 RW BODEGRAVEN  
Telefoon (01726) 16139  
's Avonds na 18.00 uur:  
telefoon (03488) 614

## C.L. ROKVEN bliksembeveiliging - onderhoud inspectie

Voor aanleg, onderhoud en inspectie van de  
bliksembeveiliging van Uw molens, vraag vrijblijvend  
informatie aan

C.L. ROKVEN  
v. Homberghlaan 14  
5491 GN Sint Oedenrode  
tel. 04138-74651 tussen 13.00 - 17.00 uur